

1.
2.
3.
167
1.
167
1.
167
1.
2.

3903
DISPUTATIO
INAUGURALIS JURIDICA,
Exhibens

39 15
1679, 2.
EA, QUÆ CIRCA
TURPIA JUSTA SUNT,

Quam,
DEO coelitus benedicente

Ex
Authoritate ac Decreto
Magnificæ, Nobilissimæ ac Excellentissimæ
Facultatis Juridicæ in Inclyta Acade-
mia MARPURGENSEI,

Pro
Summis in utroque jure Honoribus & imunitatibus
DOCTORALIBUS ritè ac solenniter
adipiscendis,

Publica Senatus Academici Ventilationi sistit

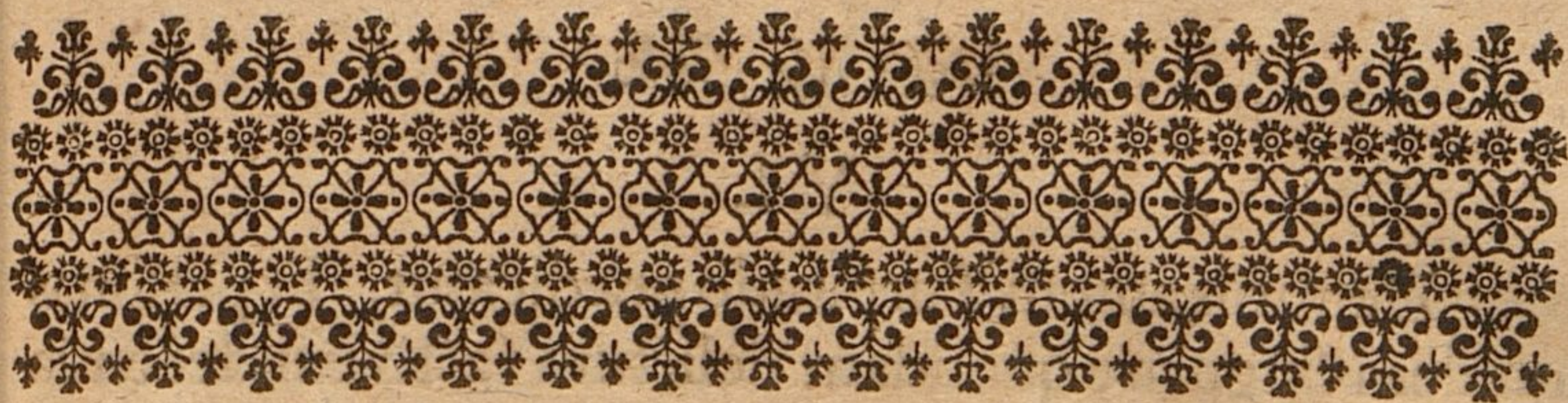
JOHANNES HENRICUS
VETTE, Osnabrugensis.

Addièm Junii, ANNI M. DC. LXXIX.

Loco horisq, solitis.

39
Marpurgi Cattorum,
Typis SALOMONIS SCHADEWITZII, Acad. Typogr.

DEO
PATRIÆ
PATRONIS
FAVTOBIBVS
COGNATIS
AMICIS
&
INIMICIS.

Theorema I.

Turpitudine quamvis in genere injusta quoque & illicita includat, in specie tamen & signate ad ea saltem, quæ honestati & decori ad-versantur, pertinet.

I.

Estque vel naturalis vel civilis, & hæc itidem vel juris vel opinionis.

III.

Naturalis turpitude in adulterio, homicidio, furto, insidiis, violentia, parricidio, præterquam in perduelle commisso & similibus, eminet: Quibus incestus quoque non minus inter ascendentes & descendentes, quam etiam collaterales primi gradus annumerari debet.

IV.

Civilis & quidem juris respicit potissimum facta à lege ad finem vel simplicis prohibitionis vel infamiae infligendæ notata. Opinionis verò quævis, quæ eundem ob finem honestorum virorum censuram merentur.

V.

Quò etiam pactum sub pœna infamiae initum & non servatum referri debet, licet infamiam propriè sic dictam non irroget.

A 2

VI. De

V I.

De variis autem Turpitude prædicatur. Et personas quidem singulare quoddam delictum factive indecentia reddit turpes. Unde levis notæ maculâ aspersi turpes dici non merentur, licet quoad certos effectus iisdem comparentur.

V II.

Similiter nec sola vitæ vilitas turpitudinem infert. Proindè si persona alicujus conditionis ancillam, de qua nihil turpe monstrare possit, imprægnaverit, tenetur eam uxorem ducere aut dotare.

V III.

Non tamen vili personæ permittitur, actionem doli contra honoratiorem seu vitæ emendatioris instituere.

V IX.

Quamprimùm verò turpitude est contracta, officit dignitati adipiscendæ & adeptæ. Unde turpis persona ad Assessoratum in Camera non admittitur, quantumvis per subsequens matrimonium legitimata fuerit.

X.

Senator, Judex & Advocatus ob turpitudinem à Senatu & functione consueta removeri possunt. Procurator verò turpis admittitur, quanquam hodiè secus sit.

X I.

Si tamen puellam à se vel alio imprægnatam uxorem duxerit Senator, cessat & turpitude & motio.

XII. No-

XII.

Nobilitas etiam vitæ turpitudine perditur, in tantum, ut non mutatis moribus, sed solâ Principali gratiâ ac restitutione redeat.

XIII.

Turpis persona honestam adoptare non potest, nequè turpis arrogandi causa in utroque sexu admittitur.

XIV.

Turpe & ignominiosum est, personas, quibus reverentia debetur, obtorto collo in jus rapere, & contra eas famosas actiones intentare. Turpissimum verò eas, vel quascunque alias ex domo sua extrahere. Unde sine ulla indulgentia capite punitur, qui matrem familiâs ob debita de domo extrahit.

XV.

Dans aliquid pro redimenda vexa turpitudinem & dehinc manantem infamiam non evitat, nisi per calumniam datum sit extortum, cujus & repetitio conceditur.

XVI.

Turpis persona metu mortis ad promittendum vel præstandum aliquid adacta, restituitur in integrum, licet in ipso flagitio v.gr. furto vel adulterio fuerit deprehensa.

XVII.

Violentum stuprum passa non omnem turpitudinis maculam evitat, si pecuniâ vel occisione stupratoris id avertere potuit.

A 3

XVIII

Turpitude personæ muneris quidem iudicandi, non
verò arbitrio per compromissum suscipiendo officit.

XIX.

Peregrinantes ob notoriam turpitudinem hospitii
arceri, ob compertam verò deinceps ejici possunt & de-
bent.

XX.

Advenientibus tamen honoratioribus & digniori-
bus, viliores hospitiis jam recepti neququam expellendi
sunt, nisi superioris cujusdam legatus vel alia persona Illu-
stris fuerit. Quo tamen casu expulsis alia divertendi oc-
casio præstanda.

XXI.

Servi in turpitudinem prolapsi & occisi æstimatio ex
Lege Aquilia peti potest.

XXII.

Manifestæ turpitudinis est jurare nolle, etiam quan-
do à turpi aut infami persona juramentum fuit delatum.

XXIII.

Turpis persona testis tutoris ac nuncii judicialis par-
tibus fungi, itemquè retrahendi facultate uti nequit.

XXIV.

Conjugalem vitam inquinans & sufficienter proba-
ta turpitude, facit locum torturæ vel quandoquè juramen-
to purgatorio, & post hujus recusationem coercitioni sive
pœnæ arbitrariæ.

XXV. Si

XXV.

Si tamen ambo conjuges simul turpiter vixerint, delictum cum delicto quoad civilem actionem compensatur.

XXVI.

Unde nec mulier adultera amittit dotalitium, quando maritus quoque adulterium commisit. Idem obtinet, quando uxoris adulterium dissimulavit, vel instar lenonis lecti sui contumeliam vectigalem habuit.

XXVII.

Vidua intra annum luctus turpiter vivens amittit successionem, usumfructum, donationem propter nuptias, aliudve lucrum à marito relictum, itemque ejus privilegia, non verò dotalitium.

XXVIII.

Sponsalia quantumvis de presenti ex parte tam sponsi, quam sponsæ propter turpitudinem & antecedentem & concomitantem dirimi possunt. Idem dicendum de matrimonio, etiam quoad vitia antecedentia ex parte tamen solius mulieris, quæ ante matrimonium turpiter vixit, non etiam mariti.

XXIX.

Turpis quæstus evitandi gratiâ præsumitur mulier omnia ex bonis mariti acquisivisse, nisi marito fuerit ditior, & præter dotem multa bona paraphernalia habeat.

XXX.

Concubinatus per se res turpis est, nequè liberi inde suscepti honorifico legitimorum titulo exornantur.

XXXI. Nul-

XXXI.

Nulla verò turpitudine inest matrimonio Lege Salicâ contracto, sed illud non minus honestate, quàm utilitate fulcitur, licet plerisque aliud placeat.

XXXII.

Meretrices dubio procul turpes sunt, proindequè vel simpliciter vel sub certi compendii sive canonis præstatione nullatenus tolerandæ.

XXXIII.

Etiam si stuprata post vitium illatum turpiter vixerit, tamen à stupratore est dotanda.

XXXIV.

Fratri competit querela inofficiosi turpi personâ institutâ, quantumvis ipse simili maculâ laboret, potestquè hoc casu totum testamentum, non verò usquè ad legitimam, ut quidam volunt, impugnari.

XXXV.

Aliud obtinet si turpis persona cum alia honesta & intemeratæ famæ heres instituta, repudiaverit, tum enim exclusâ querelâ fit locus juri accrescendi.

XXXVI.

Sic quoquè beneficium querelæ cessat, quando scemella, quæ nimio amoris æstu flagrans alteri corporis sui copiam fecit, à fratre instituta est.

XXXVII.

Turpibus personis alimenta necessaria legari possunt, nequè unquam in aliqua prohibitione censetur facta exclusio legati alimentorum.

XXXVIII.

Affectionis gratiâ turpi personæ donari potest, præterquam à milite focariæ. Quod rectè etiam ad milites legalis seu togatæ, multò magis verò cœlestis militiæ, qui concubinas habere prohibentur, extenditur.

XXXIX.

Mater turpis vitæ abjectæquè pudicitia non habet jus revocandæ donationis, tametsi filius ingratitude insimulari & convinci possit.

XL.

Propriæ turpitudinis allegatio odiosa & prohibita est. In agendo tamen & excipiendo admittitur, quando peccatum subest, & periculum animæ vertitur.

XLI.

Ut turpitudinis mancipia prodantur & profligentur potest & debet magistratus in ea inquirere, & pro qualitate facti vel punire vel territorio prorsus ejicere.

XLII.

Quod multò magis in pessima illa nequitiosorum, supersticiosorum & ad mala quævis proclivium hominum colluvie, puta Zigaris verum est, qui proindè etiam privatæ cujuslibet vindictæ prostant.

XLIII.

Nequè dubitandum, quin Magistratus ob talem inquisitionem omiffam removeri possit, tametsi turpis facti rei inter se transfegerint.

B

XLIV.

XLIV.

Privati quoquè si turpitudine & vitiis inquinatos deprehendant, licitè eos occupare & ad Judicis tribunal pertrahere possunt.

XLV.

Et ut tantò magis religionis, pietatis, honestatis, dignitatis & officii regulæ observentur, peccandi verò & scandalizandi protervia amputetur, rectè judicia Censoria in bene constituta republica instituuntur, eorumquè virtute turpia quævis & indecora à delatoribus tum publicè constitutis, tum quibusvis aliis propalata, si leviora sint, puniuntur, si graviora, Judici superiori deferuntur.

XLVI.

In specie verò Censorum animadversio locum habet: Si religio & cultus divinus contemnatur & negligatur, blasphemis, perjuriis, maledictionibus, incantationibus, & superstitionibus Deus offendatur, fœdi congressus atq; lenocinia deprehendantur compotationes, dissipationes, fœnora, ludi immodici usurpentur, in contumelias rixas & verbera subditi prolabantur, contractus fraudulentis & simulati ineanantur, termini illicitè ponantur vel mutantur & deniquè quælibet injustitiæ genera exercentur.

XLVII.

Tyrannus, qui nullo jure summum Imperium involavit, tanquàm juratus & apertus reipublicæ hostis justè submoveri & occidi potest.

XLVIII.

Ob administrationem verò turpissimam, injustissimam & tyrannicam imperans in casu notoriæ & extremæ necessitatis, seu quando leges fundamentales, in quas tempore electionis juravit, itemquè omnia pietatis, juris & honestatis repugula perfringit, rectè removetur.

XLIX.

Unde cessat remotio in regno hæreditario, itemquè electio, quando absoluta & illimitata fuit electio.

L.

Turpes personæ feudorum incapaces sunt. Et licet deportati jure novissimo ad liberos, si quos habent, bona postacquisita transmittant, tamen feuda acquirere & ad heredes devolvere nequeunt.

LI.

Porro religiosam fidei observationem quævis jura postulant. Proindè pactum etiam cum hoste, prædone & hæretico initum inviolabiliter servari debet.

LII.

Pacta turpem causam continentia neutiquam sunt servanda, dummodo turpitudinem committendam non commissam respiciant. Unde nec Princeps crimen futurum condonare potest.

LIII.

Non valet etiam pactum, ne dolus futurus in contractu præstetur, quanquam ne depositi agatur, validè inter partes agi possit.

LIV.

Beneficium competentiae si in pactum deducatur, nulla turpitudinis ansa ex parte vel creditoris vel debitoris emergit.

LV.

De quota litis pacisci turpe est, cumquè juramentum desuper praestitum calumniarum incitamentum sit, ac non minus tertium quàm rempublicam lædat, hinc ne jure quidem Canonico servandum est.

LVI.

Idem haud dubiè de palmario asserendum, nisi lite jam finitâ & victoriâ adeptâ promissum fuerit.

LVII.

Pacta successoria licet ob turpe votum captandæ mortis de jure reprobentur, moribus tamen seu intrinsecè bona & neutiquam bonis moribus contraria rectè tolerantur.

LVIII.

Licita est transactio de turpitudine in tale crimen incidente, quod vel ordinariè vel extra ordinem ob concurrentes circumstantias ultimo supplicio puniri potest. Et quidem ex parte tam accusatoris, quàm rei.

LIX.

Unde nil impedit, quò minùs etiam de parricidio, perduellione, falso atque raptu transigi possit. Quod & hodie de adulterio in illis locis, ubi pœna capitali punitur, verum est: Crimina verò reliqua, licet æquè turpia sint, transactionem non admittunt, quamvis pœnam

nam fustigationis , mutilationis membri aut perpetui
carceris habeant.

LX.

Turpiter non facit , qui dolum bonum adhibet.
Unde nec Advocato interdictum dolo bono ad obtinen-
dam causæ victoriam uti.

LXI.

Turpitude criminum accusatori Procuratorem de-
negat , itemque reo defensorem , quando pœna relega-
tionis vel gravior subest. Momentum tamen causæ ,
multò magis verò absentia , si absens reus condemnari
possit , per mandatarium rectè tractatur.

LXII.

Turpia lucra heredibus quoque extorquenda. Non
tamen obligantur ultra ea , licet nullum fecerint inven-
tarium.

LXIII.

Quæstus turpiter & inhonestè percepti per hæredi-
tatis petitionem à possessore rectè avocantur , neuti-
quam verò fisco acquiruntur.

LXIV.

Malæ fidei possessor de fructibus quoque percipi-
endis tenetur , dummodò non turpiter sed honestè per-
cipi potuerint.

LXV.

Nullum turpis mendacii velamentum in actione
publiciana subest , sed vera & naturalis æquitas.

LXVI.

Injuriôsè, contumeliôsè & turpiter usufructuarius uti nequit, instantum, ut Magistratui providere incumbat, ne recipiantur personæ inhonestatis suspitione laborantes.

LXVII.

Libri improbatæ lectionis & in quo turpia continentur, non ad finem divisionis sed corruptionis in judicium familiæ herciscundæ veniunt.

LXVIII.

Non minùs tenetur ob turpitudinem, qui eam committit, quàm qui ei committendæ occasionem præstat.

LXIX.

Si uxor liberi famuli aut subditi ad turpia incitati, utilis servi corrupti actio etiam ipsis corruptis datur. Quod secus est, quando iidem ob domini, patris aut mariti sævitiam ex misericordia recepti.

LXX.

Ludi sive arte sive fortunâ subnixi per se turpes ac inhonesti non sunt, proindeque non obstante canonnm prohibitione certis sub conditionibus etiam Clericis permitti possunt.

LXXI.

Ex asse quoque tenet juramentum, quod super pecunia in ludo perdita præstanda vel non repetenda interpositum, licet ludus fuerit illicitus.

LXXII.

Turpitudinis tamen & multorum malorum evitandorum

dorum gratiâ receptatoribus aleatorum, siue in pecuniam fortunæ ludis ludentium injuria affectis rectè actio denegatur. Quod hodie ad leuem saltem injuriam restringi solet.

LXXIII.

Receptum & hoc odio ludi prohibiti, ut sciens se emere à lufuro, ad evictionem præstandam agere nequeat.

LXXIV.

Sponsio super causa præterita quantumvis turpi interposita valet. Futura verò turpis protinus reprobatur, nisi asseveres de turpia non admissurum, alter verò contrarium dicat.

LXXV.

Super morte Principis sponsio neque interponi, neque interposita admitti debet, turpe enim & incivile, imò publicè quoque nocivum, captare & sperare mortem Principis.

LXXVI.

Sponsio tamen super artis saltatoriæ siue palæstricæ præcellentia, seu quisnam ex duobus egregiis saltatoribus sit victurus, nequaquam pro turpi, sed valida judicanda.

LXXVII.

Nihil referre existimamus utrum extra causam ludi, an verò lufus gratiâ sponsiones fiant, omnes enim, si turpitude absit, pro validis reputandæ.

LXXVIII.

Ob scenus illicitum justè denegari potest sepultura.

Si

Si tamen hæredes usurarii de excessu usurarum restituendo caveant, æquius est, honestam permitti sepulturam.

LXXIX.

Pecuniam in turpem usum scienter alicui mutuo duns, neutiquam eam condicere potest.

LXXX.

Juramentum in se continens turpitudinem, sive honestati naturali ac bonis moribus, itemque publicæ utilitati repugnans aut proximum offendens, protinus irritum est, ita ut nec absolutionem requirat, ac citra perjurii metum contemni possit.

LXXXI.

Quare nec juramentum vires habet, quod latronide violentia illata non indicanda præstitum. Ut tamen eò magis conscientiæ consulatur, solet non rarò relaxatio adhiberi.

LXXXII.

Perjurium turpe & punibile est, quantumvis gentilis sive infidelis, cum quo fortè negotium est, per falsum Deum juraverit.

LXXXIII.

Dans aliquid Judici, ut in bona etiam causa pro se pronunciet, ad conditionem ob turpem causam non admittitur, possessore quippe in pari causa prævalente.

LXXXIV.

Aliud dicendum, cum quid datum pro maturanda sententia, nisi fortè Judex eo animo differat sententiam, ut partem ad dandum compellat.

LXXXV.

LXXXV.

In Aleatoribus speciale est, ut quamvis & victi & victoris in ludo illicito subsit turpitudine, tamē amissum solutumque perpetuò etiam post triginta annos repeti possit.

LXXXVI.

Idem obtinet, quando solutio ex inevitabili præcedentis promissionis necessitate emanavit, sicque à nolente facta est.

LXXXVII.

Si de turpitudine apertè liquet, promissio rei turpis ipso jure nulla est. Alioquin verò obligatio subsistit, & vi exceptionis elidi debet.

LXXXVIII.

Exceptionem tamen omittens & spontè solvens datum condicere nequit, quamvis enim causa promissionis infirmari possit, causa tamen turpitudinis tanquam potentior remanet.

LXXXIX.

Non tam factum meretricis approbant, quàm dantem potius dedignantur jura, quando huic contra illam conditionem ob turpem causam denegant.

XC.

Promissa tamen meretrici merces vel conventionem cessante tantum, quantum prostibulo dari solet, nullâ actione peti potest.

XCI.

Condictio furtiva est actio dativa, anomala & irregularis,

C

gularis, neque causativè ex furto naturaliter turpi, sed ex lege subtractionem coërcente, descendit.

XCII.

Ex turpi institoris facto præponens neutiquam tenetur, nisi ipsam officii administrationem concernat.

XCIII.

Tametsi turpitudinis avertendæ gratiâ Scitum Macedonianum introductum sit, tamen filiofamilias turpe foret eo uti, si legatus esset, vel in aulis principum serviret.

XCIV.

Pater ob turpe factum peculiotenus non tenetur, nisi secutâ demum condemnatione.

XCV.

Qui turpes sumptus domino volente fecit, actione de in rem verso eos repetere potest.

XCVI.

Mulier vestem induens virilem & pro alio intercedens & turpiter facit, & turpiter decipit, quare beneficio Vellejani non juvatur.

XCVII.

Prædones utut turpiter vivant & agant, ex contractu tamen cum ipsis inuito validè agere possunt, jura enim magis causam proximam, quam remotam inspiciunt.

XCVIII.

Si quis ad mandatum turpiter & luxuriosè viventis adolescentis pro meretrice fidejusserit, nullum eo nomine contra mandantem habet regressum.

XCIX.

Rei turpis mandatum oppidò nullum est, licet juramento firmatum fuerit. Unde vel mandans ad ejus implementum, vel mandatarius ad indemnitatem agere nequit. Si tamen mandatum impletum fuerit, mandatarius & mandans obligantur, & quidem ex privato delicto læso, ex publico verò reipublicæ.

C.

Proinde si mandatum de occidendo datum fuerit, secuto homicidio uterque ordinariâ poenâ punitur. Quod secus est, si mandatum de vulnerando datum, tùm enim post occisionem mandatarius ordinariè, mandans verò extra ordinem coërcetur.

CI.

Prorsus verò immunis à poena est magistratus, qui mandavit aufugientem ex carcere ad eum reduci, si ministri nolentem reduci interfecerint. Idem obtinet, si quis alicui gladium commodavit, cùm quo homicidium commissum, vel si quis mandavit possessionem custodiri & resisti illam ingredientibus, custodes verò resistentes interficiant.

CII.

Mandatum ad delinquendum & occidendum datum esse non præsumitur, nisi præcesserit inimicitia capitalis, colloquium cùm homicida & mors è vestigio secuta fuerit.

CIII.

Ratihabitio in maleficiis sive factis turpibus æquiparatur

ratur mandato, dummodò delictum nomine ratum habentis commissum, & ab eo tanquam suo nomine gestum ratificatum fuerit.

CIV.

Unde deiecisse videtur, qui dejectionem ejus nomine factam ratam habuit. Et violenta manus injectio clerico tuo nomine facta & à te ratificata, excommunicationem operatur. Sicut injuriarum quoque tenetur, qui ratificavit injuriam alteri illatam.

CV.

Neque cum quibusdam delicta meram offensivam implicantia & alterius quoque ministerium admittentia, ab iis quæ libidinis causa fiunt, & per alios, ut volunt, haud patrari possunt, secernimus.

CVI.

Quò minus proinde contumelia per stuprum vel adulterium illata, rata haberi possit, nulli dubitamus.

CVII.

In privatis tamen delictis licet ratihabitio ordinariam actionem producat, in publicis tamen poenâ duntaxat extraordinaria ratificatorem coërceri, æquius censemus.

CVIII.

Sitamen is, cujus nomine homicidium commissum, ratificaverit & pecuniam remve aliam occisori dederit, ordinarii supplicii rigorem adhiberi posse, quorundam sententia est. Censemus tamen & hîc tutius esse rigoris laxamentum.

CIX. Con-

CIX.

Consilium ad rem turpem sive delictum committendum directum, nullam inter Consultorem & Consilium accipientem producit obligationem, sive ex voluntate sive ex necessitate acceperit.

CX.

Quod tantò magis procedit, quando consilium non saltem ex parte consultoris, verùm & accipientis fraudulentum est.

CXI.

Quoad tertium tamen exindè læsum validam nasci obligationem constat, sive delictum fuerit privatum sive publicum.

CXII.

Quod haud dubiè verùm de ipso accipiente & delinquente. Unde filia ab ordinaria incestus cum patre commissi pœna non liberatur, licet persuasionem patris prætendat, nisi vel ætatis aut simplicitatis ratio vel persuasionum frequentia aliud suadeat.

CXIII.

Idem tamen de Consultore quoquè afferendum, ita ut si mala intentione consilium dederit, & rationes inductivas ei, qui sine illo consilio nunquam deliquisset vel occidisset, delicto secuto ordinariæ pœnæ subjici possit.

CXIV.

Eadem locum invenit, cum quis accipientem de delicto deliberantem, & mente adhuc dubium animat, hor-

C 3

tatur

ratur & cum suggestione modi & commoditatis ad delictum subito & velociter exequendum instigat, sine quo forte delictum alias commissum non fuisset.

CXV.

Imò si atrocitas criminis subest, & pessimum exemplum, consilium etiam ad aliquem actum externum, licet non extremum deductum, ordinariè punitur. Quod verum quoquè in delicto non atroci, si consilium à lege notatum.

CXVI.

Cæterum si accipiens sine consilio certò deliquisset, vel effectus, aut prorsus non, aut tamen alius secutus, aut commissio jam delicto consilium & media evadendi subministrata, arbitrariam saltem pœnam consultor sustinet.

CXVII.

Quæ de tertio dicta sunt, procedunt quoquè in ipso accipiente, doli & fraudis haud particeps. Dolosus siquidem consultor ad damnum & interesse ei obligatur, & à iudice pro modo delicti punitur.

CXVIII.

Unde læsio per venenum à Medico dolosè præbitum illata, arbitrariè coërcetur, paritquè læso actionem ad interesse. Si verò mors inde secuta, Consultori supplicium latronis dictatur.

CXIX.

Rei turpis atquè inhonestæ societas ipso jure nulla est. Unde pro eo, quod Monopolio illicito vel aleâ quæsitum est, non nascitur actio pro socio.

CXX.

CXX.

Si verò rei honestæ ac licitæ contracta fit societas, quædam autem sociorum unus turpiter quæsit vel amisit, tum ne utiquam hoc ex communi consequitur, nec illud communicare obstringitur, licet societas in specie omnium bonorum fuerit contracta.

CXXI.

Unde si inter conjuges vel conventionalis vel statutaria fuerit bonorum communio, merito poenam delicto præstitutam alteruter saltem, qui deliquit, sufferet.

CXXII.

Quod tamen injustâ judicis condemnatione extortum, merito consocii præstant, turpitudine ita non condemnatum, sed condemnantem concomitante.

CXXIII.

Sic quoquè inter socios fit commune, si turpiter quæsitum spontè fuerit illatum, in tantum ut non nisi secutâ condemnatione ad restitutionem teneatur.

CXXIV.

Consistit autem restitutio in solo illato, si inscientibus sociis collatio facta. Scientia verò obligat simul ad poenæ deductionem, etiam societate finitâ.

CXXV.

Ancilla contra pactum venditioni adjectum turpiter prostituta, propriâ authoritate abduci potest, adeò ut ne pacti quidem remissio utpotè delicti illativa toleretur, sed venditor prostitutionem admittens, potestatem & manus injectionem admittat.

CXXVI.

CXXVI.

Locator conductorem ob abusum moralem, veluti meretrices inductas, ante tempus expellere potest, æquè ut ob Physicum.

CXXVII.

Turpitudinis, malitiæ & falsitatis præsumptio militat contra eum, qui nationis est infamata, quanquam hæc nec constans semper, nec certa sit.

CXXVIII.

Eviçtio ejus servi nomine præstanda est, quem quis omni turpitudine carere palàm & certò commendavit.

CXXIX.

Nullus verò contra authorem conceditur regressus, quando turpibus judicis sordibus vel imprudentiâ quicquam perit.

CXXX.

Turpes prorsus & mordaces sunt usuræ, quæ merum creditoris lucrum respiciunt.

CXXXI.

Instrumentum à persona turpitudine commaculata productum, suspectæ habetur fidei.

CXXXII.

Turpissimè agit testis, quando pro veris falsa, pro certis incerta, pro perspectis dubia deponit, unde & propter mendacium à torturæ subjici potest.

CXXXIII.

CXXXIII.

Turpe est, juris scientiam profitenti, vel causas in foro oranti, jus ignorare. Unde turpitudinem allegaret minor, qui ad honores vel Doctoris vel Professoris subvectus, propter juris errorem restitutionem peteret.

CXXXIV.

Error facti turpia facta non rarò excusat, mulier enim ab aliquo, quem maritum esse putabat, compressa, adulterium non committit, nequè pœnam incurrit, qui nuptam ceu innuptam cognovit, & incestus ex errore commissus excusatur.

CXXXV.

Aliter servatur in homicidio. Cajum enim occisurus, si ex errore Sempronium intervenientem occidat, pœnam gladii subire cogitur, adeò ut ne quidem jus aggratandi locum habeat. Idem obtinet in injuriarum actione, quippe à qua non liberatur is, qui Sejum contumeliâ afficit, cum putat Titium esse.

CXXXVI.

Judex quoquè ex errore & imperitia malè judicans ex quasi delicto tenetur, nequè Medicus errorem suum prætectu humanæ fragilitatis obumbrare potest. Quae de causa etiam ob levissimam culpam tenetur.

CXXXVII.

Errorem juris merè civilis factum turpe in certis subjectis excusare constat. Juris verò naturalis aut gentium error in levioribus & privatis delictis à dolo, non itidem à lata culpa excusationem præstat.

D

CXXXVIII.

Rusticitas sive simplicitas iustum quandoquē turpitudinis velamentum est. Unde quoquē fit, ut parcatur ei, qui per rusticitatem in titulis Principum peccavit.

CXXXIX.

Tametsi insignis causarum matrimonialium favor fit, turpis tamen conditio, licet substantiam matrimonii non afficiat, sponsalia prorsus vitiat. Modus verò turpis matrimonium non concernens remitti solet.

CXL.

Turpis res senilis amor. Si tamen fœmina appetat matrimonium Senis etiam decrepiti, admitti debet, nisi impudicitiam & turpitudinem ejusmodi conjunctione velare intendat.

CXLI.

Turpis & adulterina vita non arcet adulterum ab uxoris adulteræ conjunctione, dummodò morte, non verò divortio à priori marito fuerit separata.

CXLII.

Connubia parentum consensu ineunda, eorumquē voto, provisioni ac desiderio neutiquàm refragandum, nisi filia sponsus turpitudine inquinatus obtrudatur.

CXLIII.

Non potest inter conjuges conveniri, ne ob res amatas agatur, cum pacta dotalia ad turpitudinem incitantia à jure reprobentur.

CXLIV.

Conjugem plus affectu, quàm judicio amare, turpe & indecorum censent canones. Unde jam dudum quoque
Romani

Romani donationes inter conjuges prohibuerunt, ne nimio amore sese spoliarent. Concubinæ tñ. donari potest.

CXLV.

Sancta connubiorum fides sub alio, quàm adulterii, inlicitosæ desertionis & stupri ante nuptias sive virgini sive viduæ illati prætextu, turpiter rescinditur. Quare ne bonâ quidem gratiâ divortia fieri possunt, licet conjux altero consentiente vel etiam uterquè monasticam vitam eligere velit.

CXLVI.

Turpis bonorum dissipatio non impedit, quò minùs liberi alendi sint, nisi bona per divisionem paternam obtenta perdiderint.

CXLVII.

Licet tutor ad hostes transfugiat, turpiquè hâc defectione fidem frangat, non tamen tutor esse desinit, licet interim alius surrogetur.

CXLVIII.

Pater filium etiam turpissimum, impiissimum & malè de se meritum, validè heredem instituere potest.

CXLIX.

Extraneum verò verbis contumeliosis & diffamatoriis nemo rectè instituit. Unde nec valent legata turpia, sive notandi legatarii causa ascripta, aut ad turpe vel inhumanum committendum impellentia, veluti ut testatoris manes in mare projiciat.

CL.

Quemadmodum filia turpem eligens vitam exheredari

dari potest, ita etiam turpis & luxuriosa vita parentum iustam amittendæ successionis causam præstat.

CLI.

Non tamen turpitudine per se privata successione legali. Imò si mores parentum fuerint æquales, ne testamento quidem auferri potest. Unde meretrix mater meretriculam filiam exheredare nequit.

CLII.

Exheredatio quæ bonâ mente fit, inter causas alias, etiam ob turpes liberorum mores, tam ad tempus quàm in perpetuum fieri potest, & cadit hæc quoquè in parentes, jure què novellarum neutiquam est sublata.

CLIII.

In dubio tamen exheredationem malâ potiùs, quàm bonâ mente factam esse præsumi debet, nisi conjecturæ aliam præsumptionem inducant.

CLIV.

Turpis conditio in jure habetur pro impossibili. Ultimis tamen voluntatibus adjecta non vitiat, sed vitiat, nisi suo heredi ascripta fuerit.

CLV.

Unde si usus ædium uxori sub conditione, si à marito diverterit, relictus fuerit, poterit eâ cum marito contra testatoris elogium licitè uti. Sic institutionis & legati nihilominus capax est, qui in gradu prohibito & nullam dispensationem admittente, uxorem ducere jussus est.

CLVI.

Conditio quoquè mutandæ religionis in censum turpium

pium referenda, licet quistali legato ad veram & verbo Dei convenientem religionem invitetur.

CLVII.

Quamvis verò conditio, si non nupseris, per se turpis non sit, quia tamen bono publico obest, & non rarò turpitudini committendæ ansam præstat, hinc similiter remittitur, & legataria ad legatum admittitur. Imò & jusjurandum eo nomine præstitum remitti solet.

CLVIII.

Non tamen pater filium ob transitum ad aliam in Imperio receptam religionem exheredare, sive alimenta denegare potest. Quod & verum, si filius sine patris consensu connubium iniit.

CLIX.

Implenda tamèn ex asse, si ad certum tempus restricta, vel si certam personam aut certum locum respiciat. Sic etiam amittitur legatum, & servus fit liber, quando ejus ususfructus sub conditione viduitatis mulieri relictus, & ea iterum nupserit.

CLX.

Præterea notandum prædictam conditionem de non nubendo Jure Novellarum ita valere, ut si maritus uxori eam imposuerit, hæc à secundis nuptiis vel relicto abstinere debeat.

CLXI.

Tradita modò non pertinent ad casum, quo conditio non legatariam, sed tertiam quandam sive extraneam personam concernit, tum enim subsistit, ejusque implementum omninò expectandum est.

D 3

CLXII.

75.

6

ju-
ega-
ento
ricu-
s, et-
m in
ates,
uam
tura
Ul-
atur,
arito
ate-
nihi-
dis-
tur-
dium

CLXII.

Contractuum circa turpes conditiones longè alia est ratio, protinus enim per earum adjectionem vitiantur & nulli redduntur, licet in non faciendo consistant. Unde si stipulatio flagitii committendi aut commissi remunerandi causa, concepta fuerit, statim ab initio inutilis existit.

CLXIII.

Si tamen promissor stipulatori sub conditione jurjurandi, si Romam iturus sit, decem promiserit, valet conditio, & juramentum servandum est.

CLXIV.

Quod secus est in ultimis voluntatibus, quippe in quibus conditio jurjurandi pro turpi habetur, ita ut remisso juramento heres id, quod in conditione est, facere aut dare debeat.

CLXV.

Quia tamen ejusmodi conditio per se turpis non est, sed ex accidenti turpitudinem, puta vel contemptum religionis vel nimiam superstitionem inducere potest, hinc heredi integrum est, spontè juramentum suscipere & præstare.

CLXVI.

Ad similitudinem contractuum; feudum quoque sub conditione servitii turpis ac inhonesti præstandi constitutum est nullum. Si tamen vasallo traditum fuerit, isq; consuetudinis paratus sit præstare servitia, non poterit ei adimi.

CLXVII.

Aliter observatur in casu, quo constitutio quidem sub licitis servitiis facta, pacto tamen adjecto turpia quædam

dam ulterius promissa sint; tum enim feudum valet, pactum verò pro non adjecto habetur.

CLXVIII.

Tametsi honor & nobilitas parentum in liberos transmittatur, turpitudinis tamen infamiæ & maculæ paternæ nulla est transmissio.

CLXIX.

Maritus jus lucrandi dotem propter turpitudinem & adulterium uxoris transmittit ad hæredes, quando scivit, & indignationem vel expellendo vel aliâ ratione contestatus est. Si verò tacuit, vel prorsus ignoravit, jus transmissionis cessat.

CLXX.

Heres fiduciarius turpiter bona fideicommissio subjecta dissipans, tenetur fideicommissario etiam conditionali ea ante conditionis eventum ea restituere, si vel satisfactio remissa vel per eam non satis prospectum fuerit, ita tamen, ut interim fiduciario egenti alimenta præstentur.

CLXXI.

Filia dotem propter turpitudinem, veluti adulterium amissam, conferre tenetur. Idem obtinet, si furto culpam ejus præcedaneam habente, perdidit.

CLXXII.

Turpissimum est, parenti infaustas voces & manus impias inferre, adeò ut licet filius propterea exheredatus non fuerit, tamen ceu indignus hereditate paternâ privari possit.

CLXXIII.

Libertis turpes operæ imponi nequeunt. Unde meretrix

retrix, licet post manumissionem quæstum corpore facere pergat, non tamen à patrono ad ejusmodi operas cogi potest.

CLXXIV.

Spuriis incestuosis, nefariis & adulterinis liberis jus succedendi ab intestato, propter coitus turpitudinem non competit. Qui verò ex matrimonio putativo, etiam incestum in linea recta inferente, nati sunt, & legitimi & ad succedendum habiles sunt.

CLXXV.

Hinc uxor putativa gaudet privilegiis veræ uxoris quoad dotem & prælationis privilegium, valetque substitutio pupillaris facta filio ex matrimonio putativo progenito, etiam propter solam unius conjugis bonam fidem.

CLXXVI.

Provisionale remedium in causa notoriè injusta locū non habet. Quocirca pastor turpitudinis apertè convictus, ab eo, qui jura habet Episcopalia, illicò removeri potest. Si verò institutâ inquisitione vel accusatione suspensus fuerit, congrua interim alimenta ei debent decerni.

CLXXVII.

Turpe unius ex correis factum, veluti si equum promissum occiderit, alteri quoque nocet,

CLXXVIII.

Fidejussor licet fidem datam turpiter rumpat, non tamen ea propter à creditore publicè traduci, aut publicâ acclamatione diffamari, vel etiam obligatio locis inhonestis affigi debet.

CLXXIX.

Si ramentum mediante juramento intervenerit & fefellerit,

lerit, perjurus & infamis efficitur, nisi celeri satisfactione moram purget, vel impossibilitate aut difficultate inevitabili excusetur.

CLXXX.

Insignes latrones, seditionum concitatores vel duces factionum propter turpissima & scelestissima facta appellare non possunt. Quod hodiè in quibusvis criminosis procedit.

CLXXXI.

Turpis conditio sententiam ipso jure nullam reddit, ut statim pro tali declarari possit, neque appellationis remedio opus sit.

CLXXXII.

Turpitudine non liberat à jure sequelæ. Quare banniti quoque sequelam præstare tenentur, dummodo non sint banno majori puniti.

CLXXXIII.

Dominus civem præterquam ob turpitudinem relegatione dignam, territorio expellere nequit. Licet tamen subdito spontè foro suo renunciare & emigrare.

CLXXXIV.

Legati ne ob facta quidem turpissima, nisi Principali permittente, ab extero puniri possunt. Quod & verum in legati comitibus, præterquam spontè dimissis.

CLXXXV.

Nundinarum securitate non fruuntur banniti, hostes, relegati, aliive malefici ac scelerati homines, cum mercatus turpium personarum receptacula esse non debeant.

CLXXXVI.

Decoctores, qui turpiter & luxuriosè bona sua dissiparunt,

E

pârunt,

pârunt, de jure proxenetæ partibus fungi nequeunt. Hodiè tamen hoc munus non rarò obire deprehenduntur. Banniti quoque & excommunicati protinus arcentur, non tamen deportati.

CLXXXVII.

Quanquam in matrimoniis conciliandis non rarò adhibeantur pronexetæ, quandoque tamen pro formosa deformem, pro divite pauperem, pro sana morbosam, pro bene morata turpem, quin & pro virgine devirginatam commendant & obtrudunt, calliditatis proinde & dolosæ reticentiæ nomine omni casu tenentur, postremò verò ipsum quoque matrimonium rectè dissolvitur.

CLXXXVIII.

Facta naturaliter vel civiliter turpia proxenetam non admittunt, in tantum, ut si de facto intervenerint, ut plurimùm pœnam delicti sive publici sive privati ordinariam sustineant.

CLXXXIX.

Eandem ob rationem vasallus, si domini uxorem turpiter deoscularus fuerit, amittit feudum, etiam si clericus fuerit. In turpi tamen indecoro & libidinoso osculo deprehensa mulier neque interfici, neque dote & matrimonio privari potest.

CXC.

Turpes quoque actiones occurrunt, inque usu juris dicuntur, quæ ex delicto descendunt & infamiã inferunt. Unde quin furti actio, etiam super re minima, quin & propter famem ablata, intentata, turpis dicenda, dubium non habet, quanquam jura certis ex causis permittant, barbaris aurum subtili ingenio auferre.

CXCI.

CXCI.

Hodiè cùm fures ultimo sive laquei supplicio, justissimo fanè & cum lege divina compatibili, afficiantur, tantò minus de turpitudine accusationis dubitandum est. Quod haud dubiè in delicto quoque rapinæ procedit.

CXCII.

Injuriarum quoque vindicationem sive civilem, sive criminalem, sive publicam turpem esse constat, & quia turpi & luxurioso osculo invitæ virgini vel uxori extorto pudicitia attentatur, hinc desuper quoque injuriarum agi potest.

CXCIII.

Recantatoria injuriarum actio inter turpes vulgò non refertur. Cùm tamen parùm honorificum sit, se ipsum mendacii arguere, non potest non recantantis existimatio apud graves & honestos viros onerari, nisi expressè ea reservata.

CXCIV.

Ex certis quoque delictis innominatis turpes oriuntur actiones, cujusmodi est actio servi corrupti & doli mali, neutiquam verò condictio furtiva & actio rerum amotarum, quanquam posterior ob fundamenti turpitudinem famam & honorem non nihil figillet.

CXCIV.

Idem de actionibus ex quibusdam contractibus nascentibus, dummodò dolum non latam culpam persequantur, dicendum. Turpis tamen qualitas cum defuncto extinguitur, ipsa verò, actio propter dolum à defuncto commissum contra heredes in solidum datur, licet nihil ad eos pervenerit.

E 2

CXCVI.

Nullam turpem actionem & accusationem vasallus contra dominum intentare potest, exceptâ perduellionis accusatione.

CXCVII.

Interdicta non dantur turpia. Ne tamen existimatio parentis & patroni gravetur, non potest interdictum unde vi contra ipsos intentari, nisi vim armatam intulerint. Quod & verum in dominis feudi.

CXCVIII.

Accusationes vel maximè turpes esse constat. Relegatio tamen ob excessum in defensione commissum dictata, infamiam non irrogat.

CXCIX.

Turpitudinem accusationi obstare constat. Qua de causa falliti quoque & bancæruptores reum alicujus criminis deferre nequeunt, præsertim si subsequatâ subhastatione decoctionis publicè quasi sint damnati.

CC.

Evangelicam denique denunciationem pro remedio subsidiario, summario, & cujus vigore adversarium ad rei injustè seu turpiter acquisitæ & hactenus retentæ restitutionem per Judicem Ecclesiasticum compellere possumus, nequiquam agnoscimus, sed vim atque efficaciam ejus in hoc saltem, ut charitativâ eâque binâ correctione spretâ, peccatum Ecclesiæ ad finem pœnitentiæ denunciari possit, positam esse arbitramur.

FINIS.

ULB Halle
006 301 096

3

VON 17

DISPUTATIO
INAUGURALIS JURIDICA,

Exhibens

EA, QUÆ CIRCA

TURPIA JUSTA SUNT,

Quam,

DEO coelitus benedicente

Ex

Authoritate ac Decreto

Magnificæ, Nobilissimæ ac Excellentissimæ

Facultatis Juridicæ in Inclyta Acade-
mia MARPURGENSEI,

Pro

Summis in utroque jure Honoribus & imunitatibus
DOCTORALIBUS ritè ac solenniter
adipiscendis,

Publica Senatus Academici Ventilationi sistit

JOHANNES HENRICUS
VETTE, Osnabrugensis.

Addièm Junii, ANNI M. DC. LXXIX.

Loco horisq, solitis.

Marpurgi Cattorum,

Typis SALOMONIS SCHADEWITZII, Acad. Typogr.

39 15
1679, 2.

15.

